

GRÆNSELAND & IDENTITET

Med støtte fra

Kulturministeriets og Folketingets pulje til markering af Genforeningsjubilæet 2020,
Traugott Møllers Fond, Alving Fonden, Bestles Fond
Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond, Konsul George Jorck og hustru Emma Jorck's Fond

Afsnit 1 Autoriteter & Oprør

Undervisningsmateriale

Mette Damgaard Jørgensen & Dennis Hornhave Jacobsen

© FALIHOS & Projekt M

Afsnit 1: Autoriteter og oprør

Kampen om sproget

Som du læste i teksterne til intro-filmen, er sproget en vigtig del af det at opbygge en nation, og derfor handlede mange konflikter i Slesvig om, hvorvidt der skulle tales dansk eller tysk. I Holsten blev der talt tysk, men i begyndelsen af 1800-tallets Slesvig var det forskelligt, hvem der talte dansk og tysk og i hvilke sammenhænge, man talte det ene eller det andet. I det sydlige Slesvig talte de fleste både i byerne og på landet tysk, hvor man i den nordlige del også talte tysk, hvis man var en del af de økonomiske eller politiske magthavere, mens folk på landet og i de lavere sociale lag talte dansk. I det område, hvor nord og syd overlapper - det man kan kalde Mellemslesvig - talte mange begge sprog.

I løbet af 1800-tallet blev sproglove brugt som et middel, man forsøgte at løse problemer med, men lovene var også skyld i mange konflikter. Danske konger og regeringer indførte fx en lovgivning, der skulle sikre det danske sprog i Slesvig. Sproglovgivningen, som blev indført i 1851, betød blandt andet, at der skulle tales dansk i skoler, i kirkerne og når der fx skulle afholdes retssager ved domstolene. Sproglovgivningen var konfliktfyldt for mange, da de fleste af dem, der arbejdede ved domstolene, var uddannede i Kiel og kun talte tysk. Målet med de forskellige lovgivninger var ikke det samme, men tyske regeringer indførte også sproglovgivninger i de perioder, hvor de havde magten. Da Danmark havde tabt 2. slesvigske krig i 1864, og hele Slesvig blev en del af Tyskland, indførte den tyske regering en skolelov som betød, at lærerne ikke længere måtte undervise på dansk.

Som du kan høre i filmen *Autoriteter og oprør*, var statens skolelovgivning problematisk for de elever, der kun talte dansk - ganske enkelt fordi de ikke kunne følge med i undervisningen, når den foregik på tysk.

De såkaldte **vandrelærere** valgte derfor at gå fra gård til gård og undervise på dansk og modsatte sig dermed staten og den gældende lovgivning.

Civil ulydighed - når en person gør modstand mod autoriteten

Når en person eller gruppe som vandrelærerne ikke overholder de gældende love, kan det beskrives som civil ulydighed.

Civil ulydighed beskriver en enkelt person eller en gruppe, der ikke vil overholde loven, fordi de mener, at loven er moralsk forkert. Det kan også være civil ulydighed at udføre demonstrative handlinger for at ændre en stats politik, hvis man mener, at politikken ikke er til det fælles bedste.

Den civile ulydighed indeholder altid en sag - hvor der er noget, man ønsker at protestere eller sætte sig op imod, fordi man mener, det er forkert. Den indeholder nogle aktører - eller

aktivister, der udfører handlinger, der kan beskrives som ulydige, og så er der til sidst en modtager, som den civile ulydighed forsøger at råbe op.

Sagen - hvad kæmper man for

Aktører - hvem kæmper og handler civilt ulydigt?

Handlinger - på hvilken måde handles der civilt ulydigt?

Modtager - hvilke modtagere ønsker aktørerne at råbe op eller at handle for?

Kilder

Historie	Samfundsfag
Kilde 1: Uddrag - 00:45-01.52 af filmen <i>Autoriteter og oprør</i> 	Kilde 1: Afsnit 1 - <i>Autoriteter og oprør</i>
Kilde 2: Uddrag af sprogreskripterne af 1851, hvor dansk indføres som skolesprog efter sejren i treårskrigen. Sidste tekst er bearbejdet af forfatteren. Mere om teksten kan findes på: https://www.graenseforeningen.dk/leksikon/S/4792 <i>Kirkevisitatoriet (bestod i hertugdømmet af amtmand og amtsprovst. Man førte også tilsyn med fattig- og skolevæsenet) har at bringe disse Bestemmelser til Udførelse og til den Ende sørge for, at de Skolelærere, som ikke ere det danske Sprog mægtige, forflyttes eller erholde duelige Hjælpelærere, at der anskaffes fornødne Tabeller, Læsebøger, Psalmebøger, Bibler o.s.v.</i>	Kilde 2: Afsnit 1: Autoriteter og oprør. Den grønne studenterbevægelses Formål “Vi arbejder for en grønnere fremtid for Danmark. Vi er midt i en biodiversitets- og klimakrise, der vokser dag for dag. For at løse udfordringerne og mindske skaderne, er det derfor vigtigt, at der sker handling NU! Den Grønne Studenterbevægelse består af mennesker der går ind for rettidig omhu og har lyst til at passe på det mangfoldige liv, der lever her på Jorden.” https://www.dgsb.dk/#beskrivelse

Bearbejdet:

Kirkevisitatoriet (som skulle holde øje med skolerne) skal sikre, at disse bestemmelser udføres og samtidig sørge for, at skolelærere, som ikke magter det danske sprog, flyttes eller får en hjælpelærer som kan. De må også sørge for, at afskaffe tabeller, læsebøger, salmebøger, bibler o.s.v [Som ikke var på dansk]

**Kilde 3: Uddrag af filmen *Autoriteter og oprør*.
Fra 02:32 - slut.**

Kilde 3: Kommentar fra DFs Søren Espersen: “Hvad ville man sige, hvis DF opfordrede børn til at strejke i protest mod indvandringen”
<https://jyllands-posten.dk/indland/ECE11164012/soeren-espersen-uanstaendigt-og-uetisk-at-alternativet-opfordrer-elever-til-at-blive-vaek-fra-skole/>

Søren Espersen: »Uanstændigt« og »uetisk«, at Alternativet opfordrer elever til at blive væk fra skole

Hvad ville man sige, hvis DF opfordrede børn til at strejke i protest mod indvandringen, spørger Søren Espersen retorisk.

Aktiviteter

Historie	Samfundsfag
Til kilde 1: - Genfortæl kilden med fokus på at sagen, aktøren, handlingen og modtageren. - Tror du Henriette Gubi selv oplevede det hun gjorde som farligt? Er der noget i kilden, der tyder på det? - Brug begreberne <i>identitet</i> og <i>nation</i> til at diskutere, hvorfor Henriette Gubi handler som hun gør.	Aktivitet 1: - Slå begrebet "civil courage" op på ordnet.dk - Se på "Ord i nærheden" – tal med din sidemakker om, hvad der kendetegner ordene – sæt dem ind i en sætning og tal om, hvorvidt ordene kan beskrives som beskrivelser af noget positivt eller negativt - Kig på handlingerne i filmen – hvilken autoritet er der modstand imod – og hvorfor? Hvordan vil du beskrive handlingerne?

Til kilde 1 og 2: Henriette Gubis historie foregår i perioden fra nederlaget i 1864 til afstemningen i 1920. Som du har læst var der også sproglove fra 1851-1864, hvor det danske sprog blev tvunget igennem ved lov. - Læs kilde 2. - Svar på følgende: Hvad er sagen, hvem er aktøren, hvilken handlingen er der tale om og hvilken modtager er der? På baggrund af kilderne og teksten i begyndelsen: - Hvordan ligner de danske og de tyske sproglove hinanden? Find eksempler. - Hvordan adskiller de sig fra hinanden? Find eksempler. - Diskuter: Er den ene af sproglovene mere retfærdig end den anden?	Se afsnit 1: Autoriteter og oprør - Hvor mange former for civil ulydighed kan I få øje på. - Hvilke lighedspunkter er der mellem de to former for civil ulydighed? Hvordan er de forskellige?
Til kilde 3: Når man bruger historien til at argumentere for sine politiske holdninger kaldes det for politisk historiebrug. - Skriv citaterne ned, hvor Eva og Tobias fra Den Grønne Studenterbevægelse bruger historien om Henriette Gubi. - Hvordan mener de, at deres historie minder om Henriettes? - Hvordan adskiller historierne sig? - Er du enig med Eva og Tobias i, at de to historier kan sammenlignes? Begrund dit svar.	Se kilde 3: - Redegør: Læs udsnittet af artiklen - Hvem er afsender? - Hvem har afsender skrevet en kommentar til? - Hvad handler kommentaren om? - Analyser: - Kan man beskrive demonstrationen mod klimakrisen som civil ulydighed? - Kan man beskrive demonstrationer mod

	indvandring som civil ulydighed? - Diskuter: - Er du enig eller uenig i, at det er en god ide at gennemføre demonstrationer mod hhv. klimakrisen og indvandring? Hvorfor?
--	--

Evaluering/produktorientering

At sproget skal beskyttes er ikke kun "noget fra gamle dage". I 2015 foreslog Dansk Folkepartis kulturordfører Alex Ahrendtsen fx. at indføre skat på engelsksprogede reklamer. Ledelsen i Dansk Folkeparti var ikke enige med Ahrendtsen, som derfor trak sit forslag tilbage. Målet var ifølge Ahrendtsen at beskytte det danske sprog - det var ledelsen enige i var nødvendigt, bare ikke på den måde. De to citater herunder er Ahrendtsens udtalelser til online-avisen Altinget, før han trak sit forslag tilbage. Han udtalte, at:

Citat 1:

"Vi ønsker, at de holder op med at tale til os på engelsk. Det irriterer mig grænseløst. Vi er nødt til at se på, hvordan vi kan formindske de mange engelsksprogede reklamer og annoncer, som vi møder overalt i det danske mediebillede. Dansk er jo et smukt sprog med masser af finurligheder og muligheder,"

Citat 2:

"Og de uddannelser, der foregår på engelsk, skal ikke have skattemidler og taxameterpenge. Det skal finansieres af de udlændinge, der kommer hertil. Så må de betale, som de er vant til fra deres hjemland,"

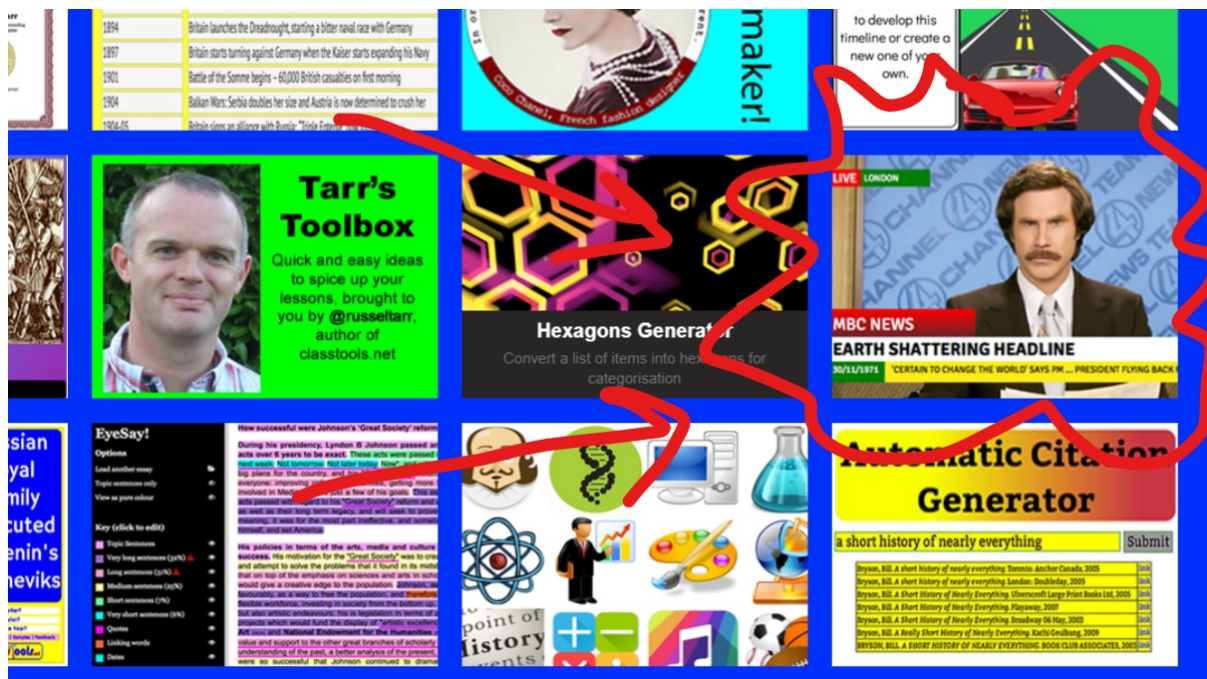
(<https://www.altinget.dk/kultur/artikel/df-krav-om-skat-paa-engelsksprogede-reklamer>)

Annoncér din egen demonstration

At annoncere betyder at meddele andre eller gøre reklame for. Det kan man gøre på mange måder, så kan du selv finde på en bedre end forslagene her, må du gerne løse opgaven på en anden måde - indholdet skal bare være det samme.

- Lav en valgplakat eller en "Breaking news", der argumenterer enten for eller imod ideen om, at det danske sprog skal sikres.

- Du **må** bruge eksemplet med ordføreren fra Dansk Folkeparti, men du må også finde på dit eget.
- I din “Breaking news” eller din valgplakat skal du:
 - Argumentere tydeligt for synspunktet - andre skal kunne se, hvad du mener uden at du fortæller dem det.
 - Bruge din viden om grænsedragningen 1920 - se fx, hvordan valgplakaten fra opgavesættet til intro-filmen bruger fortiden som argument for en nutidig holdning.
- På nettet kan du finde forskellige skabeloner til at løse opgaven, fx på Classtools.net, som du kan se på billedet herunder.

Vidste du, at kun korte sætninger må være på engelsk, når lærerne skal finde kilder til prøven i historie og samfundsbyg? Ellers skal alt være på dansk!